

การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา
ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก*

DEMOCRATIC CIVIL DEVELOPMENT ACCORDING TO BUDDHISM OF
THE PEOPLE IN MUANG DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE

พระครูบรรพตภาวนาวิธาน,
Phrakhrubanpotpavanavithan
พิชิต ปุริมาต, Pichit Purimart
ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์,
Chutipon Wongamonwit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Nakhon Ratchasima Campus
E-mail : joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก 3) นำเสนอการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมด้วยวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูปหรือคน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเคารพกติการองลงมา คือ ด้านความเคารพหลักเสมอภาค และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ

* Received 1 February 2023; Revised 23 June 2023; Accepted 25 June 2023

ตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นำเสนอการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา การใช้หลักธรรมเป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย ให้ความรู้ความเข้าใจหลักการปกครองอย่างเสมอภาค แก้ไขในสิ่งที่ปัญหา

คำสำคัญ: การพัฒนาพลเมือง, ประชาธิปไตย, พระพุทธศาสนา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the democratic citizenship development of the people of Mueang Nakhon Nayok District, 2) to compare their opinions on the democratic citizenship development. of the people of Mueang Nakhon Nayok District. of the people of Mueang Nakhon Nayok District How to conduct research that combines quantitative and qualitative research. Data were collected from a sample of 400 people, 9 photos or people who were interviewed. Data were collected by using questionnaires and interview forms. Data were analyzed using statistics: percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, in-depth interviews. Data were analyzed by descriptive content analysis.

The results showed that 1) Democratic Citizenship Development of the People of Mueang Nakhon Nayok District Overall, it was at a high level. The aspect with the highest average value was respect for the rules, followed by respect for equal principles. And the least aspect is self-responsibility and self-reliance. 2) Compare opinions towards citizenship development in a democratic system. of the people of Mueang Nakhon Nayok District People with different sex, age, education level, occupation and monthly income. have opinions on the development of citizens in a democratic system no difference Statistically significant at the 0.05 level. 3) Present citizenship development in a democratic system according to Buddhism. The application of principles is essential in a

democracy. Educate and understand the principle of equal governance fix what is the problem

Keywords : Population Development, Democracy, Buddhism

บทนำ

ในปัจจุบันระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้รับความสนใจและกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในสังคมไทย การทำความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม การทำความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม ช่วยให้บุคคลรู้จักสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ที่ตนเองพึงมี รวมไปถึงเพื่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตประชาชนในสังคมที่อยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย รวมถึงเพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจศึกษานำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานให้ศึกษาในระดับสูงต่อไป (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2540, น. 89)

ประเทศไทยเริ่มปกครองในระบอบประชาธิปไตยในปี 2475 โดยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตย ได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่หลายครั้งภายใต้สถานการณ์การทำรัฐประหารสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นเหมือนจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยล้มลุกคลุกคลานมาตลอดก็จริงแต่ประเทศไทยของเรามีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่มีความกระตือรือร้นที่จะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยกันตลอดมานับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันในบางครั้งเรามีการเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมีการเดินขบวนเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยมีการนัดหยุดงานเพื่อประท้วงนโยบายของรัฐบาล แต่ทว่าการกระทำเหล่านี้ก็ไม่ได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ประเทศชาติจะเป็นประชาธิปไตยแต่อย่างใดทั้งนี้เพราะการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นมีความลึกซึ้งที่ประชาชนผู้มีความปรารถนาที่ จะเป็นประชาธิปไตยจะต้องทำความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักการและวิธีการของประชาธิปไตยโดยเคร่งครัดมิ ฉะนั้นแล้วประชาธิปไตยก็จะเป็นไม่มีความหมายสำหรับประเทศชาติ ดังนั้นลำพังการออกแบรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างความเป็นประชาธิปไตยในสังคมหรือการสร้างหน่วยงานองค์การอิสระขึ้นมาเพื่อคาดหวังว่าจะทำให้เกิดการพัฒนาการของ ประชาธิปไตยตามระยะเวลาที่ผ่านมาอันไม่ อาจเพียงพอหากประชาชนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเกิดพัฒนาการ

ของประชาธิปไตยยังไม่ มีความพร้อม และเคยชินกับการผู้รับมากกว่ากระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง นั่นก็คือประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังอยู่ภายใต้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าตนเอง จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีความเป็นพลเมืองมากขึ้น (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555, น. 159-160)

เมื่อกล่าวถึงการเมืองภาคพลเมืองคือการใช้อำนาจของพลเมืองในกิจกรรมทาง สังคม กิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิของพลเมืองเกิดขึ้นได้ในระดับชุมชนหรือระดับชาติ ในประชาธิปไตยไทยที่มีตั้งแต่ทศวรรษ 2510 ได้พัฒนามาสู่กิจกรรมทาง การเมืองสิทธิเสรีภาพ สิ่งแวดล้อมความรู้ภูมิปัญญาสุขภาพอนามัยสิทธิทางเพศหรือ อาจจะถูกกล่าวโดยรวมคือพลเมือง ได้ใช้อำนาจของตนในกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดการชุมชนท้องถิ่นของตนเองด้วยการ ไปหนุนเสริมกับรัฐบาลบางกิจกรรมอาจจะทำลาย กับอำนาจรัฐการแสดงออกนี้ในมิติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองที่ส่งผลต่อ การจัดความสัมพันธ์อำนาจกับรัฐใหม่พลเมืองจึงเป็นตัว กระทำทางการเมืองใหม่ในรัฐพหุนิยมที่เน้นบทบาทของกลุ่มองค์กรทางสังคมในกระบวนการ ทางนโยบาย ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นคือการเมืองของพลเมือง (รงค์ บุญสวยขวัญ, 2556, น. 86) พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีความแตกต่างไปจากพลเมืองของระบอบอื่นที่คุณสมบัติ ของพลเมืองจะเป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจประสงค์จะให้ เป็น ขณะที่ระบอบประชาธิปไตย มีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด ดังนั้น ประชาชนจะเป็นผู้กำหนดชีวิตตนเองได้ในรูปแบบ ที่หลากหลายอย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีความแตกต่างหลากหลายประชาชนก็ต้องให้ความเคารพ ซึ่งกันและกันใช้กติกาในการแก้ปัญหาจึงจะสามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันตามวิถีทาง ประชาธิปไตยได้ (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2558, น. 110-112) คุณลักษณะความเป็นพลเมือง จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก เพราะการมีประชาธิปไตย ที่จะประสบความสำเร็จได้ ย่อมมิใช่มีเพียงแค่อำนาจรัฐที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็น พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยด้วย (ทิพย์พพร ต้นตีสุนทร, 2554, น. 135-136)

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาประชาธิปไตยของไทยจึงมิใช่เพียงการร่างรัฐธรรมนูญแต่ จะต้องแก้ไขที่ตัวพลเมือง เพื่อให้พลเมืองสามารถเข้าร่วมในการบริหารและตระหนักถึงปัญหา บ้านเมืองที่ต้องเข้าร่วมกันแก้ไข (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554, น. 65-66) หรือกล่าวได้ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย “คน” ในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ จะต้องมีความสามารถในการปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตามในสังคมไทย มีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวถ่วงรั้งในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั่นคือ วัฒนธรรมอุปถัมภ์หรือการพึ่งพิงผู้ใหญ่ โดยเฉพาะนักการเมือง วัฒนธรรมผู้น้อย-ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสกว่า การแบ่งพรรคแบ่งพวก การไม่แสดงความคิดเห็น เพราะเกรงว่าผู้ใหญ่จะไม่พอใจหรือมีผลต่อการงานและชีวิตส่วนตัวได้นั้น รวมถึงการไม่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการ

มีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสังคมและสร้างชาติ (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2555, น. 84-46)

ปัญหาประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีความเป็น “พลเมือง” เห็นได้จากการที่ ประชาชนไม่มีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง เป็นแต่เพียงผู้อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์หรือชนชั้นปกครองใหม่ ที่มาจากการเลือกตั้งที่สำคัญ คือ เกิดการแตกแยกในสังคม ประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกัน จึงนำไปสู่ความแตกแยกพรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึงกลายเป็นสิ่งที่ทำให้สังคม ชุมชน หรือครอบครัวแตกแยกกัน นอกจากนี้ คือ แต่ละคนใช้สิทธิเสรีภาพตามใจชอบ โดยมีได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม จากปัญหาที่กล่าวมา จึงเห็นได้ว่าในระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีความเป็นพลเมืองจึงจะทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จได้ กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบต่อ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา หรือกล่าวได้ว่า พลเมืองเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเป็น “พลเมือง” ก็จะเปลี่ยนจากภาระหรือปัญหา กลายเป็นผลของเมืองหรือกำลังของเมืองปัญหาทุกอย่างของสังคมก็จะแก้ไขได้ สังคมก็จะเข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็จะประสบความสำเร็จ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555, น. 144-145)

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก และสนใจที่จะนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอาศัยอยู่ในจังหวัดนครนายก จำนวน 81,233 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอาศัยอยู่ในจังหวัดนครนายก จำนวน 400 คน ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาพลเมืองในระบบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม 7 ค่าความเชื่อมั่น 0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นพระสงฆ์ นักวิชาการ จำนวน 2 รูป 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์จำนวน 2 คน 3) ประชาชน จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสัปปุริสธรรม 7

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

จากการวิจัย การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.31) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเคารพกติกา ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.35) รองลงมาได้แก่ ด้านความเคารพหลักความเสมอภาค ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ

ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.36) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ท่านใช้ความสามารถของตนเองที่มีให้เต็มที่เสียก่อน ที่จะออกปากขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.51) รองลงมาได้แก่ ท่านรู้จักแก้ปัญหา

ด้วยตัวเองอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.18$, S.D.= 0.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในสังคม ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.42) และท่านมีความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.40) ตามลำดับ

ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ด้านความเคารพสิทธิผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.33) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ท่านเคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฏกติกาของสังคมที่เป็นธรรม ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.43) รองลงมาได้แก่ ท่านไม่เอาความคิดของตนเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.39) และท่านมีหน้าที่รับผิดชอบต่อตนเองผู้อื่น และสังคม ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.39) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านมีความอิสระในการกระทำอย่างใด อย่างหนึ่งตามสิทธิของตน ตามกฎหมายที่กำหนด ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.39) และ ท่านมีอิสระในการกระทำอย่างใด อย่างหนึ่งโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

ด้านเคารพความแตกต่าง ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ด้านเคารพความแตกต่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.31) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คนอื่นมีสิทธิ์ที่จะแตกต่างไปจากท่านได้ ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.41) รองลงมาได้แก่ ความเห็นที่แตกต่าง แต่ต้องไม่นำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.41) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านทราบความแตกต่างในความเชื่อทางศาสนา ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.409) ตามลำดับ

ด้านเคารพหลักความเสมอภาค ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ด้านเคารพหลักความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.37) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ บุคคลมีความเสมอภาคในโอกาส หมายถึง ความเท่าเทียมกันของโอกาสในการได้รับบริการสาธารณะของรัฐ และไม่ถูกกีดกันออกจากกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.45) รองลงมาได้แก่ ความเสมอภาคทางการเมือง หมายถึง การมีสิทธิทางการเมืองที่เท่าเทียมกัน ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.41) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ สมาชิกทุกคนในสังคม มีความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างทางอัตลักษณ์ของบุคคล” ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

ด้านเคารพกติกา ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ด้านความเคารพกติกา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.35) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

หาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ถึงแม้จะมีกฎหมาย หรือมีกติกา แต่หากว่าประชาชนไม่เคารพหรือไม่ปฏิบัติตาม กติกาก็หาประโยชน์อันใดไม่ ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.44) และถ้ามีปัญหาหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ก็ต้องใช้วิถีทางประชาธิปไตยและใช้กติกาในการแก้ไข ไม่เล่นนอกกติกา และไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.44) และถ้าไม่มีวินัย ไม่มีความเคารพกฎเกณฑ์กติกาของสังคม ประชาธิปไตยก็ขาดรากฐานที่สำคัญ ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.41) รองลงมาได้แก่ข้อ ระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมี “พลเมือง” จึงต้องเคารพ “กติกา” ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.42) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ประชาธิปไตยต้องใช้กติกา หรือกฎหมายในการปกครอง ไม่ใช่อำเภอใจหรือใช้กำลัง โดยทุกคนต้องเสมอภาคกันภายใต้ตักตักกันนั้น ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.37) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นคำสัญญาหรือข้อตกลงในการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้สังคมดีขึ้น ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.42) และการได้รับการยอมรับหรือการสนับสนุนจากผู้อื่น เป็นปัจจัยซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.41) รองลงมาได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเรื่องของบทบาทภาระหน้าที่ ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล กลุ่มบุคคล สมาชิกของสังคมหรือของประเทศ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.43) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางสังคม นั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นำเสนอแนวทางการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก นำหลักสี่ปฐริสธรรม 7 มาใช้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ด้านธัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ) การใช้หลักธรรม (ธัมมัญญ) ผู้รู้จักเหตุ เป็นสิ่งสำคัญมาก ในระบอบประชาธิปไตย ต้องให้ความรู้ ความเข้าใจหลักการปกครองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน รู้จักการแก้ไขปัญหา รู้จักการดำรงชีพอย่างมีระบบ รู้จักการแก้ไขในสิ่งที่เป็นปัญหาของส่วนรวมอย่างแท้จริง หลักการรู้จักเหตุ สามารถนำมาใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย เพราะจะทำให้ทราบได้ว่า การปฏิบัติหรือการกระทำเช่นไรจึงจะไม่เดือดร้อน และเป็นทุกข์เพราะการกระทำนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องใช้สติปัญญาอย่างรอบคอบ ในการกระทำ ยิ่งในยุคปัจจุบันนี้ สื่อทางสังคมนั้นจะกระจายความผิดของบุคคลได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลาย

ด้านอัตถัญญ (ผู้รู้จักผล) ผู้รู้จักผล หมายความว่า ความเป็นเหตุเป็นผล ที่จะสร้างความเสมอภาคต่อส่วนรวม ให้ประโยชน์ได้ หมายความว่า อยู่อย่างเท่าเทียมกัน มีสิทธิเสมอภาคในการดำรงชีพอย่างเต็มรูปแบบ ตามระบอบประชาธิปไตย ผลคือการทำเหตุให้เกิดเป็นสิ่งตอบสนอง เพราะผลต่าง ๆ มาจากเหตุทั้งสิ้น ดังนั้น การกระทำโดยย่อมนำมาซึ่งผลเช่นนั้น การทำในสิ่งที่ถูกกฎหมาย มีศีลธรรมอันดี ย่อมนำมาซึ่งผลดี และจะได้รับความสุขกาย สุขใจ ในการทำงาน

ด้านอัตตัญญ (ผู้รู้จักตน) อัตตัญญ (ผู้รู้จักตน) กล่าวคือ ในสังคมของการอยู่ร่วมกันต้องรู้จักเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รู้จักช่วยเหลือกันในสังคม การรู้จักตน คือ การประเมินตนในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถในการกระทำต่าง ๆ จะทำให้เรานั้นดูตัวเองออก และสามารถประเมินตนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเองได้ และสามารถปกครองตนและผู้ที่อยู่ในความดูแลของตนได้เป็นอย่างดี การรู้จักตน ต้องรู้ความเป็นจริงของตัวเอง แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนกระทำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงามขึ้นไป

ด้านมัตถัญญ (ผู้รู้จักประมาณ) ผู้รู้จักประมาณ คือ การแนะนำให้ความรู้กับพลเมืองให้รู้จักประกอบอาชีพโดยพอสมควรและกำลังความรู้ที่มี ไม่ก่อภาระให้ตนเองต้องได้รับความเดือดร้อนในความเป็นอยู่ การรู้จักประมาณ เป็นการคาดการณ์ได้อย่างเหมาะสม สามารถทำให้เกิดความพอดี พอเพียง และรู้สถานะของตนเองว่ามีศักยภาพ ความสามารถเพียงใด ทำให้เกิดความความสุขได้ เพราะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอดี ไม่มากด้วยความเดือดร้อน ดิ้นรน จนเกินความพอดีไป การรู้จักประมาณ เป็นการวิเคราะห์ในการปฏิบัติตนให้เกิดความพอดี สมเหตุสมผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนได้

ด้านกาลัญญ (ผู้รู้จักกาลเวลา) การรู้จักกาลเวลา กล่าวคือ ต้องรู้ประมาณตน รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวในการอยู่ร่วมกัน รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน การรู้จักกาลเวลา ถือว่าเป็นการบริหารตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือรู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร ทำให้ช่วงเวลานั้นเกิดความคุ้มค่าเหมาะสมเพียงเพราะการให้เวลาอย่างมีค่าและคุ้มค่า ยิ่งในปัจจุบัน เวลา จะต้องบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชีวิต

ด้านปรีชาญาณ (ผู้รู้จักชุมชน) ในชุมชนหนึ่ง ๆ นั้น จะมีคนร่วมกันอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ปกครองอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น ผู้นำชุมชน จะต้องดูแลคนในชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน การรู้จักชุมชน เป็นการให้เกียรติแก่คน ในการเลือกพูด หรือกระทำการสิ่งใดให้เหมาะสมแก่บุคคล เพื่อรักษาระบบของการอยู่ร่วมกัน และยังเป็นการแข่งขันต่าง ๆ ให้ทำกันอย่างเหมาะสมแก่บุคคลในสังคม เพื่อให้มีระเบียบ ระบบ สามารถให้สังคมดำเนินอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกได้

ด้านบุคคลิณญาณ (ผู้รู้จักบุคคล) ผู้รู้จักบุคคล เป็นการอยู่ร่วมกันในระบบประชาธิปไตย กล่าวคือ การอยู่ร่วมกันต้องมีการรู้จักกันโดยธรรมเนียม บุคคลที่อยู่ร่วมกันเป็นใคร ประกอบอาชีพการงานใด ตลอดจนมีความประพฤติความเป็นอยู่อย่างไร การรู้จักบุคคล คือ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคคลแต่ละบุคคล ย่อมจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันตามอุปนิสัย ความรู้ ความสามารถ เราจะต้องทำความเข้าใจในบุคคลในทุกระดับ เพื่อที่จะสามารถทำงาน ประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการศึกษาผลการพัฒนาพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก ผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเคารพกติกา รองลงมาคือ ด้านความเคารพหลักเสมอภาค และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เอกราช มะลิวรรณ และคณะ, 2563, น. 155-156) ได้วิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา กรณีศึกษาประชาชนในพื้นที่อำเภอบางกล่ำ ผลการวิจัยพบว่า มีระดับความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกติกา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ยอมรับว่าทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กติกาทางสังคม/กฎหมาย ความเคารพกติกาทางสังคม/กฎหมาย และยอมรับผลของการละเมิดกติกาทางสังคม/กฎหมาย แก้ไขปัญหาโดยใช้วิถีทางประชาธิปไตย และยอมรับในสิทธิและอำนาจทางกฎหมาย ระดับความเป็นพลเมืองด้านเคารพผู้อื่น การเคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักเสมอภาค พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพผู้อื่น และแสดงออกโดยสันติวิธีต่อผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากตน ระดับความเป็นพลเมืองด้านมีส่วนร่วมในสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถพึ่งตนเองได้ เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งพาตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพล

อำนาจหรือระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด ตระหนักว่าการกระทำใด ๆ ของตนมีผลต่อสังคม และช่วยเหลือผู้อื่นหรือส่วนรวมด้วยการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อให้ผู้อื่นหรือส่วนรวมมีความสุข

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และจรรุณ พานิชย์ผลินไชย, 2560, น. 167-169) ได้วิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชาย และนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองสูงกว่านิสิตชายในองค์ประกอบมีความเท่าเทียมกันและยอมรับความแตกต่าง นิสิตที่อยู่ต่างกลุ่มคณะวิชา ต่างกันมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในองค์ประกอบเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น และเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม โดยนิสิตกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนิสิตที่อยู่ชั้นปีต่างกันมีความเป็นพลเมืองในทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติ

3. นำเสนอการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก แนวทางในการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ) ด้านอัตถัญญ (ผู้รู้จักผล) ด้านอัตตัญญ (ผู้รู้จักตน) ด้านมัตตัญญ (ผู้รู้จักประมาณ) ด้านกาลัญญ (ผู้รู้จักกาลเวลา) ด้านปริสัญญ (ผู้รู้จักชุมชน) ด้านปุคคสัญญ (ผู้รู้จักบุคคล) สามารถนำมาพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจาก หลักสัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตว์บุรุษ ธรรมของคนดี บุคคลที่มีคุณธรรม ประจําใจ โดยยึดเอาหลักสัปปุริสธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นผู้มีเหตุผลมีผลในการปฏิบัติตน เมื่อบุคคลรู้จักเหตุผลแล้ว การปฏิบัติตนก็เพียบพร้อมด้วยความดี คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล แล้วบุคคลนั้นเป็นคนดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัมพร วงศ์โสภา, 2555, น. 186-189) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาหลักสัปปุริสธรรมในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำจะต้องมีลักษณะทางกายภาพดี มีบุคลิกภาพที่ดี มีรูปทรงสมส่วนและเป็นผู้ฉลาดในหลักการ มีความรู้ในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือ หลักธรรมถือเป็นการสร้างเสริมภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมในการ

บริหารจัดการตามบทบาทและหน้าที่ ภาวะผู้นำตามหลักหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการกิจการงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อประโยชน์สุขแห่งหมู่คณะ องค์กรสังคมอย่างมั่นคง ผู้นำจึงมีความสำคัญดุจเข็มทิศคอยกำหนดทิศทางของคนเดินทาง เป็นเสาเข็มที่มีความจำเป็นต่อโครงสร้างของบ้าน ดังนั้น ผู้นำที่มีคุณสมบัติพร้อมด้วยการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ในพระพุทธานุศาสนนา เป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบ ทั้งในด้านคุณภาพทางจิตใจ และคุณภาพด้านความสามารถ เว้นจากประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ปวงชนหรือหมู่คณะ รวมทั้งสังคม และประชาคมโลกเป็นหลัก

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแนวคิดและผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 6 ประการ ได้แก่ 1) รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) เคารพสิทธิผู้อื่น 3) เคารพความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม อีกทั้งการได้นำเอาความรู้ความเข้าใจในหลักการของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญควบคู่กันไปกับการพัฒนาพลเมืองที่ดี หัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย 5 ประการ ได้แก่ 1) หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน 2) หลักสิทธิเสรีภาพของประชาชน 3) หลักความเสมอภาค 4) หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม 5) หลักการเสียงข้างมากควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย โดยในแต่ละหลักการดังกล่าวที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางพื้นฐานการปฏิบัติตนของการพัฒนาเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ การประยุกต์หลักธรรมในการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามหลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมอันประเสริฐเป็นทรัพย์สินสมบัติของสัตบุรุษ และสัตบุรุษมีปกติเป็นผู้ประพฤติธรรมตั้งอยู่ในธรรมและไม่ละเลยต่อคุณธรรม จึงมีธรรมเป็นหลักเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ และสัตบุรุษเป็นบุคคลที่ผู้คบหาจะได้ประโยชน์มาก จึงอาจจำแนกจุดมุ่งหมายการใช้หลักสัปปุริสธรรมในภาพรวมได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 การใช้กับพระภิกษุ กล่าวคือ ภิกษุผู้ประกอบด้วยสัปปุริสธรรม 7 ข้อ ชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยสังฆคุณครบ 9 ประการ กลุ่มที่ 2 การใช้กับฆราวาส กล่าวคือ สัปปุริสธรรม เป็นธรรมของสัปปุริสชน หรือ คนดี หรือ คนแท้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของความเป็นคนที่สมบูรณ์ กระบวนการใช้หลักสัปปุริสธรรม มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการคิด 2) ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ 3) ขั้นตอนการประเมินผลตนเอง ซึ่งทุกขั้นตอนมีความสำคัญต่อกัน จะขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไม่ได้ และในกระบวนการใช้แต่ละข้อ มีความเชื่อมโยงกันไม่อาจแยกเป็นอิสระต่อกันได้ จุดมุ่งหมายการใช้หลักสัปปุริสธรรม เพื่อต้องการให้เป็นคนดี มีคุณธรรมประจำใจ และ

หลักการทั้ง 7 ประการ ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์การให้บรรลุความสำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2540). หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพย์พพร ตันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายการศึกษา.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และจรรยา พานิชย์ผลินไชย. (2560). ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มทส. 23(1), 1-15.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองพัฒนาการเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่คน. กรุงเทพฯ : นานามีบุ๊กส์.
- _____. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองพัฒนาการเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่คน. กรุงเทพฯ : นานามีบุ๊กส์พับลิเคชันส์.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. (2556). การเมืองภาคพลเมือง : ทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างตัวชี้วัดหรือตัวบ่งบอกการเมืองของพลเมือง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 6(2), 124-137.
- ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์.(2558). การสร้างสำนักพลเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- อัมพร วงศ์โสภา. (2555). การศึกษาหลักสัปปุริสธรรมในพระพุทธศาสนา (สารนิพนธ์พุทธศาสตร์ปริญญาตรีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เอกราช มะลิวรรณ, วิชาสินี สุขกา, ปวีณกร สุบรรณ และสุพรรณิ เกสรินทร์. (2563). ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดสงขลา กรณีศึกษาประชาชนในพื้นที่อำเภอบางกล่ำ. การประชุมมหาดใหญ่วิทยาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11 วันที่ 17 กรกฎาคม 2563 ณ มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). การเมืองภาคพลเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- Yamane. T.. (1973). Statistic: An Introductory Analysis. New York : Harper and Row.

